

Per Olof Höglunds egen historia

Nedtecknaren av denna berättelse, kolaren Per Olof Höglund, var med sin familj bosatt på torpstället Tallmur, norr om Skarvsjön på Finnskogen, från 1896 fram till 1930-talet. Senare delen av sitt liv tillbringade han i Oppala. Per Olof, som var född 1872, skrev på äldre dar ned berättelsen med blyertspenna i en gul anteckningsbok. Han skrev även cirka 110 skillingtryck, exempelvis "I låga ryttartorpet vid höga Hunneberg" i en större bok.

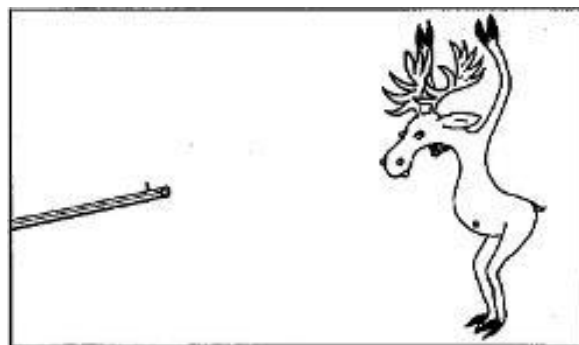
Några drag och äventyr ur en skyts lefnadsöden, innan jag går in på mina egna äventyr, så vill jag först nämna litet om mina förfäders härkomst, min mors farmmor blef förd från Finland till Sverje i sällskap med sin mor och 2 syskon när deras far stupat i kriget och min far härstamma från en Finsk familj som hette hinerson han hade 3 söner som rymde till Svärje och bosatte sig der och lefde af jakt och fiske och monga voro de sägner om deras levnadshistoria, och barfota pojkar voro de icke ty när de rymde från Finlan så sjöto rysarna på dem men kulorna beto ej på dem emn själf voro de skikliga skyttar de sjöto knipor i flykten med lobössan den sjöt de även björn med och han fick vänta medan dom ladda sin jevår värsta ovänner kunde de rita opp på en vägg och slå af dem arm eller ben en af dem jorde en qvarn i en bäck och malde mjöl åt sig och sina granar, men brukshärarna kalla fram honom och förbjöd honom mala och gaf honom en riktig läksa men guben teg, så sade han jag lär väl gå hem, en yxa stälde han vid kontorsdörren då han gick in, men när han gick ut tog han sin yxa och högg 3 hugg i en jordfast sten vid dören och Härarna skrata der åt; men när de kom i sin qvarn var deras qvarnstenar i tre delar, sedan läva de gubben att mala blott de fick hava sina qvarnstenar hel; så icke var det gubbar att leka med, men vi lemna deras egenskaper och övergår till mina egna, jag var född i Gestrikland af ringa föräldrar min mamma var en reliskös qvinna och min far var en årdäntlig värds pärson, men begge

härstamma de från det folk som i ofredens dagar moste ryma från finland och finneblod flyter i mina ådror, min far var en skiklig jägare och i mina barndomsår fick jag inöva mig med bössan det första jag sjöt var en huggorm vid 14 års ålder sjöt jag tjäder efter spel en vår så sjöt jag 12 tjädrar det tykte jag var bra jort att jag kunde träda i mina fäders spår ty han sköt även 12 en vår derjämte begagna jag mig af snaror och giller och tog på det sättet rätt mycket fågel i mina ynklingaår året för än jag xera besväring sköt jag första älgen och sedan har det skyttet mest inträserat mig, en tid der efter dog min far och jag blef gift och fick ej så god tid med bösan och använder henne derfor tidfälgitvis, men tur och luka földe mig vad jag var i sällskap eller ensam, och åtskiliga gonger så 2 timar efter sen vi gick hemifrån så har vi slaktat, men en höst gick vi i 4 dagar å rad och ej fick ett hår, och åtskiliga gonger har vi gott en och 2 dagar och blivut utan men den som ej i tålmod bär den onda dag har föga tillfredställelse af den goda; monga svettddroppar får en jägare prässä och roligt och farligt får han oppleva, en gong var jag med på våren så smö och is höll på att smälta så sjöarna voro landlösa och när skidorna nodde land med nosarna så sjönk bakändan ned genom isen men iland kommo vi och bärga vårt rof tils vi kommo 3 qvarts väg från hemmet då trötta vi för skidorna gick genom snön, vi lemna våra bördor och åkte hem, sedan rängna det i 2 dygn men sedan uppsökte vi vårt rof och då kunde vi ro i farkost på öppet vatten men bra gick det. 1 gong såra vi en älg i buken och han gick undan, vi lemna honom ett halt dyngn och sedan återfan honom död en 3 hundra meter från en kälare dom höll på och ref kål men de skramla i kålen och hörde ej att vi höggo i benen och vi undekom och var glad, en gong sjöt vi en i bogen så han sprang på 3 ben i 2 timmar och sedan dog för våra skott, någon tid derefter så upphittades stället af skogsägare villka sökte efter köttet och kom även till mig men de fingo gå derifrån med toma händer, jag hade då en half älg och litet kvar af en förut men 15 minuter för än dom satte vakt run gården var alt försvunit

morgonen derpå kom länsman dit och på vägen ha de kunat kastat huden över huvudet på honom och kött var på 2 stegs afstond, dom tinga häst att köra dän köttet efter häst men slät blef han ändå, så kan det gå då lykan följer en i spåren, en anan gong sjöt jag en älg som jag bärga väl huden ophängde jag i en lada några linjehuggare och en skogvaktare gick en 150 meter från ladan hade det blivit rängn så hade de gott in i ladan, 1 länskogvaktare gick förbi efter skiftet som ladan var på de gick hem och skulle få vaten och då földe jag med och skulle visa dem på en fågelkull men köttet gick jag förbi och också huden ledsaga jag dem förbi, så jag bärga mitt rof, en gong sjöt vi en läg tog var sitt lår men dagen derpå så gick vi dit på jusa dagen och då har det varit 4 karar och en hunde dit men gott sin väg vi tog åter var sin börda och gick en anan väg hem igen, 3 gongen gick vi dit då var vi tre jag gick förut natten var mörk då har åter varit folk dit då börja vi fundera men de tog mig i hand på att göra eld det första vi såg som röde sig i buskarna, och vi hade minst 20 skott och fram gingo vi tog oss en börda och gick hem som fredliga lam men perkela hade vi varit lik tigrar om någon lurat på oss, men lykan stod oss bi, en anan gong voro vi ute på jakt vi blef ett ganska stort sällskap och det tykte jag ej om så jag åkte hem första dagen, men morgonen derpå åkte jag ut igen ensam det stora sällskapet som vi hade dagen förut uppsökte äljarna de såra kon och 2 kalvar och földe efter kon jag korsade deras spår och tog an en kalv och sjöt ijäl den och for hem med mitt byte men dom andra upphan ej kon; jag sköt en under högsomaren jag var ensam och moste få jälp så det je skjulle bli surt men köttbullar blef det, och lykan stod den järve bi jag har nu varit med på öfver 70 jur och slaktat så jag har försökt alt som hör till kyfskytte så nära som att vara till tings och sita på häkte.

En gong sjöt jag mig själf i handleden ett krongevärskott gick ini min hand och hylsa och knallhatt trängde opp efter min handled så doktor most leta igen knallhatten i min arm med röntjenstrålar och skära opp min handled

och sy ihop senor som blef afsjutna jag låg på lasaretet i 19 dygn och sedan gick jag och vårda mig och fick omlagt af f.n. Mauritsen, min hustru skala den potatis jag åt men med trasig handled fälde jag dock en älg för mitt skott och jälp förskafa jag mig att slakta och lykan stod den järve bi, en gong tapa jag en yxa i min häl som skar nästan af baksenan jag låg rätt läng inan såret och senan läktes och älgtid blef jag försökte draga stövlar på mina fötter men såret jorde ont så jag så jag sluta ur sinnet att jaga för tillfället men så kom en jaktkamrat fram till mig och sade liger du ina än jag svara jag sjuter mina älgar i sängen får du ej på dig stövlar sade han, jo jag har försökt me icke går det bra. men jag har sjutit på en älg som har gott i motsatt holl för mitt sällskap vet du af något pas åt det hollet gå dit om du kan sade han jag bestämde en plats där jag skulle gå och gick till det bestämda stället stana vid kanten af en skogig mur men det var snårigt der omkring och jag hade dålig utsikt och skulle derfor maka på mig men hant ej för än det kom en älg från motsatt holl och hans öde var då afjort han gick mig till mötes för jag hade svårt för att gå, och min möda kröntes med lycka.

1 dag låg jag hemma på gården och plira i solen som räven då en jaktkamrat kom hem till mig och fråga om jag hade lust att följa med och slakta det var landstingsmannaval om dagen och jag kände hans järvhet så jag sade att du har väl gott nära på livet en sådan dag men han bara skrata, och järvt var det för det var ej mer än 2 tusen meter till ett bruk och 1500 meter till banmästaren men jag viste att Angatyr's svärd skulle röra vart vid hans järta om han skulle skygga och vi hade 30

skott med oss natten var mörk och vi höll oss nära varandra så vi skulle veta om det var vårt sällskap eller någon annan men till vår och andras lycka så blef ingen blodutjutelse men pärlkula den som har visat sig. en annan gong kom sama kamrat till mig då har han nedsjutit 2 äljar men det var långt bort så vi rodde över en long sjö och sedan fick vi en järnvägstrall ock lasta på och åkte ned till nästa station och sedan földe vi banade vägar i mörkret men hem kommo vi fast det var longt.

1 annan gong satt en ungdomskamrat och jag hemma en qväll och tala om våra äventyr då en kamrat kom och knaka och fråga om vi ville vara med och slakta han har sjutit en älj som blef liggande på en iskant på ett slöttäng bäken hade skurit skarp kant på isen vi satte ekan tätt till iskanten och vika älgen över rygg i ekan och gick själf i en annan och rodde ut på en holme med den medan vi slakta och när dagen grydde var alt undan på sin plats, en höst var jag med i ett städat skyttelag vi sköto den hösten 3 äljar vi var på låvliga skogar men skogvaktare som var i vårt sällskap blef ändock rapporterad genom anonyma bref så avundsjukan var ändå med fast dom fick ej något för sitt besvär så jag var med detta sällskap på flera jur som vi hade tur att döda. En gong var vi fyra i vårt sällskap vi gick hela dagen efter gamla spår men fick ej opp någon älj men till sist fick vi höra ett ståndskall af en hund vi voro vid ett älgpas och skingra oss i linje och till slut så kom han opp till oss och hans öde var avgjort men vi var på olåvlig jaktmark och jag sade vi moste hän från platsen och skar af äljen på mitten och vika honom över var sin stong och bar på så sätt 2 och 2 på axlarna men med földe han, ett annat sällskap låg på lur och tängte att vi ej skulle få alt med oss på qvällen så skulle dom få ett rof men dom fick bara inälvorna kvar. en höst första dagen det var låfligt så kom en kamrat till mig vi hade ej något vidare sällskap och ingen hund men jag sade att han skulle sätta sig i ett pas så skulle jag undersöka skogen och kan jag så skall jag fösa dem till dig eller så kommer jag tillbaka till midagn jag gick så longt så jag tängte att andra jagtsällskap skulle ha gott fram där så satte jag mig att äta stoppa ned det övriga och tängte resa mig så det

knäpte till inom skottholl och när jag titta dit stog en stor älgdjur bakför en risig gran så jag såg bara hals och huvud men jag sjöt igenom riset och han fälde för mitt skott och klokan tio var jag tillbaka hos min kamrat och vi gick att slakta men vi hade longt att bära och tunga voro bördorna men vi rodde över en sjö sedan bar vi igen och i mörkningen kom vi fram till en annan sjö där hade vi ekstock och rodde åter över men sen kunde vi köra. vi lätt köttet ligga kvar i ekan och bredde huden deröfver och gick hem för vi voro då uttröta men morgonen derpå så var jag der i martix timme med häst och vangn och körde hem jurett. Om en jägare på sin vandring möter en näbbmus eller rotta så skall han icke ofreda henne ty det betyder lyck en gong gick jag till skogs med min hund och efter vägen mötte jag en liten näbbmus men hunden gick henne förbi och jag tängte går du förbi kan även jag. knapt hade hon försvunnit för än en till kom och gick mig till mötes efter julspåret men dom fick gå men en timme senare så hade vi fält en fin älg; flera exempel derpå finnes. ☀

[Hillebygden, Nr. 1, 1995]